

A HALAK IDEJE

Hangjáték

GOBBY FEHÉR GYULA

Szereplők:

Péter

és

Pál

(Ágak csörgése. Léptek. Halk zihálás.)

PÉTER A hajnali horgászás első öröme, hogy még éjszaka van. Sötétben minden zöld fekete. A fű fekete, a fák feketék, azt hiszem, a levegő is fekete. Csak az vigasztal, hogy én is fekete vagyok. Apám bosszúja, hogy Péternek nevezett el. A családi hagyomány szerint. Nálunk minden fiúgyermek át kell hogy élje a csúfolódás traumáit. Ha valakit Fekete Péternek neveznek, még a közlekedési rendőr is mosolyog, mikor igazoltatja. *(Reccsenés, majd koppanás. Felszisszen)* Átkozott ágak. Kiverem a szememet, csakhogy elmesélhessem, hajnalban halászni voltam. A szekta tagjai körülfoznak, hol, mivel, mekkorával, mit fogtam. Aztán nem hiszik el, amit mondok. Akármit mondhatok. Én se hiszem el nekik, amikről regélnek. Hogy a Macska-sziget a legjobb, hogy a Hágliban vannak igazi kapitális pontyok is, hogy mennyire beetették a helyet, amit titokban kisajátítottak . . . *(Nyekken)* Gödör. Egy kóbor gödör a Duna mellett. Itt a nagy fa mellett jó lesz. Szépen egymás mellé rakni a holmit, hogy minél

kevesebb dolog vesszen el. (*Csörgés*) Valami elgurult. Aminek el kell gurulnia, az úgyis elgurul. Murphy kilencvenhetedik törvénye.

PÁL Elkaptam. Itt van nálam. Egy kerek dobozka. Horgok lehetnek benne.

PÉTER Jó reggelt kívánok. Nem vettem észre, hogy már ül itt valaki.

PÁL Semmi baj. Én már úgyis pakolászok. Nemsokára mennem kell.

PÉTER Várjon, mindjárt lámpát gyújtok, akkor lejjebb mászok magához azért a dobozért. Itt van a hátizsákban valahol.

PÁL Nem kell a lámpa. Semmiképpen. Egy istenért se. Hagyja csak.

PÉTER (*zörög a holmijával*) Nagyon jópofa szerkezet. Újfajta rendszere van. Még vijjog is, ha a kocsijára teszi az ember.

PÁL Ne is keresse. Fölösleges. Kérem, hagyja nyugodni. Majd én föladom a kezébe a dobozt, hogy el ne essen a gyökerekben.

PÉTER Maga a sötétben is lát?

PÁL Mint a macskák. Megszokja az ember. Üljön csak két percig nyugodtan a fa alatt, szuszogja ki magát. Maga is látni fog mindent, amire szüksége van. (*Szuszogás. Halk csörgés*) Tessék. Most úgy tegye a keze ügyébe, hogy könnyen meglelje.

PÉTER Köszönöm. Nagyon ügyes. A maga megszokott helye ez? Zavarom?

PÁL Nem nagyon. Mondtam, éppen készülődöm hazafelé.

PÉTER Éjjeli horgász. Nappal a fészkében nyugszik. Mint a baglyok.

PÁL Bizony úgy. Meg lehet szokni. Lehet, hogy furcsállja, de én már beleszoktam.

(*Gyufásdoboz csörren.*)

PÉTER Na, végre! A kezembe akadt a gyufa. Most megláthatjuk egymást. Gondolom, nem ijedt meg tőlem, de egy villanás alatt bemutatkozom.

PÁL Nehogy meggyújtsa! Nagyon kérem, maradjon sötétben.

PÉTER Gondoltam, csak egy szál gyufa . . .

PÁL Ne! Azt mondtam, ne!

PÉTER Nem okozok tüzet, ne féljen. Ilyenkor hajnalban nedves még az erdő . . .

PÁL Ne gyújtson lángot. A kedvemért. Sötétben kell maradnom, érti?

PÉTER Ahogy parancsolja. Udvarias szerettem volna lenni. Mondom, ne féljen tőlem.

PÁL Maga se féljen, nem vagyok bűnöző, a fényt nem bírom. Még pár perc, már itt se vagyok.

PÉTER Talán a szemét műtötték meg? Akkor testi erőfeszítést sem szabad vállalnia. A sógorom egyik nagybácsijának raktak be műlencsét a bal szemébe, az meg másnap kapálni kezdett, s persze, kinyílt a seb, alig tudták megmenteni a szeme világát. Vigyázni kell hetekig, sőt, hónapokig is.

PÁL Nincs ilyen bajom. Még szemüvegre sincs szükségem.

PÉTER Közlekedési baleset? Égési sebek? Lemarta a sav a bőrét? Hozzászóltam az ilyesmihez.

(Zörög a gyufával.)

PÁL Könyörgöm, ne gyújtsa meg! Ha istent ismer, akkor ne tegye!

PÉTER Ne izguljon, éppen elraktam a tűzszerszámot.

PÁL Akkor jó. Helyes. Megnyugtatott. Valamelyest. Az az igazság, sohase vagyok teljesen nyugodt.

PÉTER Ki lehet nyugodt ebben a mai világban? Talán a csendes örültek. Senki más. Maga csúnya? Már ne haragudjon, de ha nem akarja, hogy megpillantsam az arcát, akkor csak arra gondolhatok, hogy esetleg csúnya vagy ijesztő.

PÁL Hát nem vagyok éppen férfiszépség. Mit mondjak magának? Hórihorgas vagyok. Anyám azt mondta rám: ösztövé. A bőröm majdnem átlátszó. Mivel nem járok napra, a szokottnál is sápadtabb vagyok. De kétszer nősültem, mindkét asszonytól van egy-egy lányom. Ha azok elfogadtak férjnek, gondolom, közepes pasas lehetek. Így saccolom magam.

PÉTER Akkor nem értem a félelmét. Egy kis láng mit ártott volna?

PÁL Hát, ha mindenáron tudni akarja, félek.

PÉTER A tűztől? Fóbiája van?

PÁL Valamiféle fóbia.

PÉTER Nem kell szégyellni. A tűztől nagyon sokan félnek. Ismert betegség.

PÁL Nem a tűztől félek. Az emberek szemétől félek. Attól félek, hogy valaki rám néz.

PÉTER Attól félt, hogy magára nézek a gyufa lángjánál?

PÁL Attól. Amíg így a sötétben ülünk, egész kellemesen érzem magam. Mindjárt hallani a hangjáról, hogy maga rendes ember. Nyugodt, mély hangja van. Nem kapkodja a szavakat, pontosan megfogalmazza, amit mondani akar. Egész jól el lehet magával beszélgetni.

PÉTER De nem láthatom.

PÁL Ennek semmi köze magához, hiszen még a nevét se tudom. Ne is mondja, nem is akarom hallani. Egyszerűen félek, amikor rám néznek.

PÉTER Ilyet még nem hallottam. Furcsa betegség lehet.

PÁL Átkozott dolog. Ha másról lenne szó, őszintén szólva nyerítve röhögnék rajta. Sajnos, kedves uram, most csak sírni tudok. Azt is csak akkor, ha nem látja senki. Talán megérti, talán nem. Akkor sem hibáztatom, ha értetlenül áll az eset előtt. De mivel nem is ismerem, az alakjának a körvonalait is alig látom, nyíltan beszélhetek magával. Olyan ügy ez, mintha átokkal sújtottak volna. Ha a középkorban élnék, keresném a boszorkányt, aki csinit dobott rám.

PÉTER Orvosnál volt?

PÁL Orvosnál? Az egész klinika meg minden egyetemista engem tanulmányozott, amíg végleg meg nem szöktem tőlük. Mind bámult a pofámba . . . Már ne haragudjon, de végre megértettem azt a mondást, hogy bámul, mint borjú az új kapura. Én voltam nekik az új kapu. Százszor megbántam, hogy orvoshoz mentem. Rossz beidegződések. Az ember azt hiszi, valami baja van, majd akad szakértő, aki meggyógyítja. Nem vagyunk motorok. Nincsenek cserélhető alkatrészeink. Nehéz belátni, de néha jobb, ha az ember messzire elkerüli az orvosi rendelő környékét is.

PÉTER Ezt biztosan haragjában mondta. Sértődött, amiért még nem tudták meggyógyítani. De ami késik . . .

PÁL . . . nem múlik. Népi bölcsességek. Lényegében igaza van. Bízni kell. Reménykedni. Másképpen nem élet az élet. Valahol mélyen bízom is. Nem vagyok vallásos, pedig az segíthetne. De tudat alatt reménykedem. Múlik az idő. Változom. A szervezetem küzd önmagáért. Ilyesmiket gondolok.

PÉTER *(hallani, hogy rakodik. Suhogtatja az egyik botot. Később csobbanás)* Nehéz elképzelni, amit mesél. Én például szeretek nézelődni.

Ha tárgyalok valakivel, annak a szemébe akarok nézni. Ha nem látom a szemét, becsaphat. Én akkor leszek ideges, ha nem néznek velem farkasszemet.

PÁL Ne idegesítsen. Akaratlanul tette, őszinte volt. De rögtön viszolygni kezdtem magától. Nagy szerencsém, hogy ma felhős az ég, így nem láthatjuk egymást. Végre elbeszélgethetek valakivel.

PÉTER Miért nem jár gyónni? A plébános urat nem látná, mindent elmondhatna neki. Kiönthetné a szívét.

PÁL Egyrészt nem vagyok vallásos. Másrészt református vagyok. Harmadrészt el kellene jutnom a templomig. Tudja, az milyen kibírhatatlan kínokkal járna? Rágondolni is rossz.

PÉTER Hiszen most is haza kell jutnia. Kocsival jött ideig? Hogy közlekedik?

PÁL Sehogy. Most összepakolok, átvágok a tisztáson, bemegyek a házba, bezárom az ajtót, s leheveredek. Ismét egyedül maradtam önmagammal.

PÉTER Itt lakik a Kövesben? Értem. Nem rossz megoldás.

PÁL Jó megoldás nincs. Képzelterti, mint kínlódok este a petróleumlámpával. A rádióba elem kell. Frizsider helyett a ház hűvösébe raktározom az élelmet.

PÉTER Lemondott a civilizációról. Viszont nem kínozza senki buta kérésekkel.

PÁL Akadnak szomszédok itt is, de lassan megszokják, hogy különc vagyok. Hallottam, az ablakom alatt azt szajkózták a gyerekek, hogy „remete, remete”. Még csak nem is haragudhatok érte, valóban remete lettem.

PÉTER Azért nem egészen értem, miért zavarja az, hogy mások nézik.

PÁL Én se értem, higgye el. Csak érzem. Nagyon hevesen érzem, hogy zavarnak.

PÉTER De mit érez? Rosszindulatot? Gyűlöletet?

PÁL Elkezdtem attól félni, hogy szégyenben maradok. Elkezdtem félrenézni, ha másokkal beszéltem. Elkezdtem kerülni az emberek tekintetét. Aztán már elvörösödtem, ha rám néztek. Aztán olyan felindulás fogott el, hogy semmilyen kérdésre nem voltam képes válaszolni. Aztán meg már inkább nem mentem sehová, csak ne bámuljon rám senki.

PÉTER Félelmetes. Bár azt hiszem, ilyen vágyaim nekem is gyakran vannak. Sokszor elegendem van mindenkiből, sokszor szeretném fakép-nél hagyni a butaságokat beszélőket, sokszor nem bírom elviselni saját családom tagjait sem. Talán ezért járok pecázni. A magány segít nekem.

PÁL Amíg vissza tud térni a társaságba, addig maga győzött. Én már vesztes vagyok. Tudom, hogy erőt kellene vennem a félelmeimen. Tudom, hogy csak valamicskével több akaraterőre lenne szükségem ahhoz, hogy visszamehessek dolgozni. Tudom, hogy csupán egy kicsi önbizalom kellene, és ismét pártfogásába venne egy hasonszőrű magányos asszony. Vágyom is ezekre a dolgokra, de valami legyőz belülről. Ahogy az egyik pszichiáter mondta, egyik felem legyőzi a másikat.

PÉTER Azám, mi a diagnózis? Végül is, hogyan határozták meg a betegségét?

PÁL Diagnózisból van egy kocsiderékkel. Csupa latin szöveg. Említeni se akarom őket. Maga azt mondta, főbiám van. Biztosan. De megremegtem már a szótól is. Kényszerképzet. Szorongás. Félelem. Azt hiszem, pontosabban senki se tudja megfogalmazni, mint én, mikor néha bevallom az igazat, mint magának is: félek attól, hogy rám nézzenek az emberek. Vagyis, akárhogy is csűrjük, csavarjuk, megbolondultam. Tulajdonképpen örülhetek, hogy nem vagyok másokra veszélyes. Sohasem bántottam senkit. Nem is akarok bántani senkit.

PÉTER Volt a háborúban, igaz?

PÁL Kérem, ne akarjon amatőr lélekgyógyásszá válni. Nem voltam a háborúban. Vagyis nem jártam egyik harctéren se. Annyira voltam háborúban, amennyire mindnyájan voltunk itt Újvidéken. Tíz éve folyamatosan háborús körülmények között élünk. Tüntetések az utcákon. Szegénység. Rablások. Katonai behívók. Menekültek áradata. Sorok a boltok előtt. A világrekordot megdőntő infláció. Értéktelen fizetések. Állandó fenyegetettség. Sokat gondolkodtam ezen. De arra jutottam, nem sokkal veszélytelenebb az élete egy New York-i péknek se.

PÉTER Maga pék?

PÁL Sütőipari technológus vagyok. A városi pékségben voltam termelési igazgató nyolc évig.

PÉTER És a harctéren nem járt soha?

PÁL Szerencsére megúsztam. Valószínűleg a mesterségem mentett meg. Kenyérre mindig szüksége van a városnak. Tőlünk alig vittek el valakit. Néhány fiatal segédet ragadtak el a behívók. (*Hatalmas csobbanás*) A horga ott veszik. Ott egy nagy rönk lapul a víz alatt. Előbb is szólhattam volna, hogy inkább jobb kéz felé dobáljon.

PÉTER Megpróbálom óvatosan visszahúzni. Hátha sikerül.

PÁL Próbálja meg. Az a baj, hogy az öblöcskében éppen a rönk felé húz a víz.

PÉTER Maga etet itt rendszeresen? Szór nekik főtt kukoricát vagy kenyeret?

PÁL Nem szórok én semmit. Amúgy sem szeretem a halat. Ide járok levegőzni. A négy fal között megbolondulnék. Miket beszélek! Még rosszabb lenne, ha nem jöhetnék néha ki az erdőbe. Akármennyire is becsavarodott az eszem, a folyó csobogása megnyugtató. Üdögélek a sötétben, néha lepergetem a múltamat, hátha rájövök, hol toltam el. De az a legjobb, ha csak úgy üres fejjel magam elé nézek. Jobban múlik az idő. Néha arról álmodozom, hogy meggyógyít a természet.

PÉTER (*nyög egy nagyot. Szuszog*) Kijött! Sikerült kiügyeskednem a horgot. Megkerültem a maga rönkjét.

PÁL Sikerült. Látja, szerencse is kell az élethez. Nekem négy horgom maradt lenn abban az átkozott fában. Még évekig itt fog rothadni. Esetleg, ha levonul az ár, és ha nagy szárazság lesz, akkor kibukkan a vízből. A környékbéli szegény emberek hazavontatják majd fűteni. Mostanság nem nagyon apadt olyan mélyre a Duna. Mióta működik a vaskapui vízerőmű, a vízszint mindig magas. Maga szerencsés ember. A hangján hallom, hogy boldog is.

PÉTER Fölösleges irigykedni. Egy fél doboz horgom van lent, itt a part mentén.

PÁL Dehogy irigykedem. A magam életéről vonom le a következtetést. Akármiről elmélkedem, mindig mindent magamra vonatkoztatok.

PÉTER Mindenki így van másokkal. Én is irigy lettem a maga mesterségére. Legalább a katonai behívótól megmentette a sors.

PÁL Attól meg. A többitől meg nem. Ahogy nem menekült meg a baj elől más senki ebben a városban.

PÉTER Kivéve azokat, akik rászánták magukat, és valóban megszöktek. Eltűntek. Megpattantak. Kámfort játszottak. Elillantak.

PÁL Mindnyájan sokat gondoltunk erre a lehetőségre. Többen megtették. De nem hiszem, hogy nekik könnyű lett a sorsuk. Ha belegondolok, ők magukkal vitték itteni bajaikat, s az új helyen még új bajokkal tetézték őket. Nem hiszem, hogy ideális megoldást találtak.

PÉTER Ideális megoldás nincs is. Haragszik, ha meggyújtok egy szál gyufát? Csak annyi fényre van szükségem, hogy kivegyek egy másik horgot.

PÁL Hiszen le sem szakadt a horga. Épségben kihúzta a zsinórral, nem?

PÉTER Igen, de meg is éreztem, hogy csak egy hármás van rajta. Nagyobbat kellene rákötni.

PÁL Pakolok én, csak két perc türelme legyen. Én is megpattanok. Bezárom magam a magam választotta cellámba.

PÉTER Ne siessen, bevágom még egyszer a hármással, hátha ráharap valami.

PÁL De most jobban célozzon. Bevetni csak pontosan, szépen . . .

PÉTER . . . ahogy a csillag megy az égen. *(Nevetni kezd, csatlakozik hozzá Pál is)* Ide nem pászol. Ezt bizony erőből kell megtenni. Még akkor is, ha pontosan meg szépen akarja az ember.

(Nyög egyet suhintás közben. Halk csobbanás)

PÁL Jó volt. Így érdeemes.

PÉTER Majd kiderül. Ha kerül egy halacska, amelyik ráharap. *(Halk csörgés. Mozgolódás)* Ne menjen még. Olyan jól elbeszélgettünk. Tudja, inkább szertartás nekem a horgászás, nem szenvedély. Otthon az asszony is elismeri, hogy ez férfidolog. Kissé kellemetlen, hogy éjnek idején fölkelek, sötétben biciklizek kifelé a városból, de van benne egy kis bizsergető izgalom is. Apró kaland, ami senkit sem veszélyeztet, senkit sem zavar, nekem meg jólesik.

PÁL Én is örülök, hogy mellém telepedett. Hetek óta nem beszéltem két mondatnál többet senkivel. *(Szünet. A Duna halkan csobog)* Még nevettem is. Ez is bizonyítja, hogy milyen kettős lélek vagyok. Csak más emberrel együtt vagyok képes nevetni. Közben meg más embereket látni sem bírok.

PÉTER Velem egész jól elvan.

PÁL A sötétség adta nekem a biztonságot. Ha lámpával a kezében közlekedik, én halkán eltűntem volna a part alatt.

PÉTER Pedig én is nyaggattam. Ne haragudjon érte, az emberben önkéntelenül is fölmerül a kérdés, ha meghallja a maga baját: mi okozhat ilyesmit. Azért is buggyant ki belőlem a kérdés.

PÁL Nem haragszom. Tudja, én ugyanezt kérdelem magamtól napról napra, óráról órára. Igyekszem minél szisztematikusabban végiggondolni az életemet.

PÉTER És nem jutott eredményre?

PÁL Mindennap más következtetésre gondolok. Akárcsak az orvosok. Tudja, elkezdem a gyerekkoromnál. Milyen volt anyám? A fiúgyerekeknél állítólag ez a döntő tényező. Szeretett eléggé? Szoptatott? Simogatott? Biztonságot adott? Rámtelepedett? Elnyomott? Megnyomorította a lelkem? Valami mély sebet ütött rajtam?

PÉTER Milyen volt az anyja?

PÁL Normális asszony volt, szegény. Három éve halt meg. Elütötte egy autó a Futaki úti piacnál. A fülével volt baja, alig hallott már.

PÉTER Isten nyugosztalja.

PÁL Nincs róla semmilyen rémisztő emlékem. Úgy nevelt, ahogy a saját anyjától tanulta. Úgy bánt velem, ahogy a Zombori utcában az anyák bántak a gyerekükkel. Nem ijesztgetett, nem tartott hercegnek, nem vert meg, csak amikor intőt hoztam haza magaviseletből, de akkor is lefogtam a söprűt tartó kezét. Semmi kirívó, semmi különös nincs az emlékeim között. Nem üldözte a lányokat mellőlem. Még a menyeeivel sem veszekedett soha.

PÉTER És az apja?

PÁL Apám vasutas volt. Mikor elvette anyámat, kalauzként dolgozott, de aztán váltóőr lett, hogy ne utazzon annyit. Szeretett kártyázni. Egyetlen csalódásomat akkor okozta, mikor egy este rájöttem, hogy csalt osztás közben.

PÉTER Nem verte?

PÁL Talán négyszer vagy ötször kaptam tőle pofont. Mindig megérdemeltem. Betörtem labdával a paplak ablakát. Teleettem magam zöld barackkal a Vicsekék kertjében. Egész éjjel hánytam. Papásma-

mást játszottam Vastaghék lányával a kukoricagóréban! Elfelejtettem vizet adni a nyulaknak, mikor elutaztak Feketicsre a rokonokhoz.

PÉTER Megvan! (*Nyög. Küzd a hallal*) Elkaptam egyet. Csak most be ne húzza a tuskó alá.

PÁL Irányítsa! Most rántson egyet balra. Tekerje! Most gyorsabban húzza meg.

PÉTER A part felé jön. Van iszákja?

PÁL Megyek érte. Most lassan, most ne rángassa, egy istenért se . . .

(*Elpattant a zsinór.*)

PÉTER Az ördög vigye el! Elment! Mondtam, hogy nagyobb horog kell rá.

(*Sóhaj.*)

PÁL Nem a horog az oka. Gondolom, a damil volt vékony. Esetleg régi. (*Szünet*) Ne haragudjon rám, magának szerencséje van. Lesz itt még ma hajnalban kapás. Majd meglátja. A halak ideje még csak eztán jön el.

PÉTER Nem magára haragszom. Mérges vagyok a történetek miatt. A fene egye meg! Most én mesélhetem a többieknek „az elszalasztott alkalom” című történetet.

PÁL Rólam egy szót se. Talán még az emlegetésem is szerencsétlenséget hozhat mások számára.

PÉTER Ne túlozza el saját jelentőségét. Előveszem a teleszkópos botot. Babonás vagyok, azt csak végső esetben használom. Most úgy tekintem, végső eset van. Jó?

PÁL Ha nem fél kockáztatni.

PÉTER Maga miatt?

PÁL Igen. Miattam.

PÉTER Maga nagyon öntelt beteg. Inkább mesélje el további kínjait, amíg fölkészítem a botot.

PÁL Unom a saját történeteimet. Az első szerelmi élményeim. Egy gimista lánnyal voltam a töltés aljában. Lehet, hogy kicsit direkt volt a kívánsága, de nem emlékszem semmiféle traumára. Az első házasságom története. Kínlódunk, amíg nem kaptam kölcsönt a vállalatától a házra. Három albérletet cseréltünk itt a Telepen. Aztán megszüle-

tett az első kislányom. Nem mástól lett, talán túlságosan is hasonlít rám. A válásom. A feleségem egy vállalati ünnepeken becsípett, és összefeküdt a főnökével. Sírva mesélte el, én meg nem tudtam többé ránézni. A második házasságom. A második feleségemnek nagy családi háza volt az Epres utcában.

PÉTER No, isten segedelmével behajítom ezt is. Hátha lesz még fogás.

PÁL Megvárhatta volna, hogy hazainduljak. (Nyögés. Csobbanás) Jó helyre ment. Vastagabb a damil?

PÉTER Tizenöt kilót játszva kibír. Ha nem hazudik a gyártó cég. Tőle miért vált el?

PÁL A másodiktól a családja miatt. Mi az udvari épületben laktunk, nagyon jól elvontunk egymással. Jött a gyerek, szép kislány volt. Nyugodt természetű. Alig sírt. Jól éreztük magunkat. Nyaralni jártunk Görögországba. Volt egy közepes méretű utánfutóm. De aztán elkezdte az asszony, hogy ideje meggazdagodni. Hogy hagyjam ott a vállalatot, majd az apja ad egy kis tőkét, nyissak magánpékséget. Közben én váltásvezető lettem, aztán termelési igazgató. Szerettek a gyárban. Én is jól éreztem magam. És rá kellett jönnöm, hogy az apósom meg az anyósom fúr.

PÉTER Kivel elégedett az após, főleg az anyós?

PÁL Túl sok rossz szó hangzott el köztünk. Talán túl érzékeny vagyok. Biztosan az vagyok. Kevesebbet voltam otthon. Akkor az asszony azzal vádolt, hogy van valakim. Hogy biztosan van szeretőm. Hogy azért nem közeledek hozzá eleget. Számolni kezdtük, hogy hányszor vagyunk együtt. Közben hívogatott az igazgatónő, mert bizonytalan volt, segítséget kért tőlem, ha kellett, ha nem. Végre talált a feleségem egy nőt, akire féltékeny lehetett.

(Szünet.)

PÉTER Elváltak?

PÁL Még három évig veszekedtünk. Egyszer el is költöztem hazulról, aztán hazaköltöztem, de végül elváltunk.

PÉTER És ez nem a trauma?

PÁL Fájó élmény, de átéltem. Egyszer már váltam, ismétlés volt.

PÉTER És az igazgatónőt legalább elintézte?

PÁL Nálam hét–nyolc évvel idősebb mérnöknő. Kissé kapkodós. Lehet, hogy tetszettem neki, de inkább támaszt keresett a munkában.

PÉTER Meg se támasztotta?

PÁL Nevethet nyugodtan. Nekem már semmi nem vicces az életemből.

PÉTER Hülye tréfák. Az ember igyekszik megjátszani a Nagy Vicces Férfit.

PÁL Tudom. Én is csináltam. Azért se értettem, egyszeriben miért váltam Félénk Pacivá. Olyan lettem, mint egy kisleányka a lányregényekben. Néha küzdenem kellett, hogy ne ájuljak el a másokkal való beszélgetés közben. Nem bírom elviselni, ha bámulnak rám. Akkor összezavarodok, nem tudok többé logikusan gondolkodni. Sőt, semmi sem jut az eszembe. Vad félelem száll meg. Csak szökni akarok. Elszökni mások szeme elől. Akárhová, csak ne nézzenek rám. Megtanultam, hogy minél tovább küzdök a félelem ellen, annál nagyobb győzelmet arat rajtam.

PÉTER Azért jött a Kövesbe.

PÁL Még a jó időkben vettem egy befejezetlen nyaralót. Most is csak félig kész. De egy remetének így is megfelel.

PÉTER Miért nem fejezi be? Nincs rá pénze?

PÁL Ne tréfálkozzon velem. Már itt a nyaralók között se lehet egyedül az ember soha. Elég sok házban laknak. Néhányba boszniai menekültek költöztek be. Amint kilépek az ajtón, valaki belémköt, bámul rám, érdeklődik, akár meg is fogja a karom, beszélgetni akar. Csak ilyenkor éjjel járok ki, még ilyenkor is szöknöm kell néha. Elbújni az emberek elől.

PÉTER Akkor én kiváltságos vagyok.

PÁL Nem is hiszi, milyen jólesett, hogy tudom, ebben a vaksötétben nem vagyok egyedül.

PÉTER Tőlem nem félt?

PÁL Tudom én, hogy az emberek többsége nem akar bántani. A maga hangja meg egészen kellemes. Baráti.

PÉTER De látni nem akar? Egy gyufaszál erejéig sem? *(Szünet)* Értem. Ne haragudjon, de amit elmesélt magáról, azt bizonyítja, hogy képzelt beteg. Nem vagyok orvos, semmi tapasztalatom a lelkibetegségekkel nem volt, de olyan értelmesen beszél, olyan valósan ábrázolja

magát és a környezetét, mi a fene baja van magának? Nem viccelt velem? Muszáj arra gondolnom, hogy csak kihasználta az éj sötétjét, és jól kitekert egy hajnali horgásztárssal! (Szünet) Itt van még? Halló, kérdeztem valamit.

(Gyufacsörgés.)

PÁL Nehogy meggyújtsa! Nagyon kérem, legyen tekintettel rám. Ed-dig is megértő ember volt.

PÉTER Gondoltam, elment. Ha úgy lát, mint a macska, a környéket is jól ismeri, úgy eltűnhet, hogy észre sem veszem. Aztán majd hallom a Félkarúnál a kocsmában, hogy miket beadott egy hülyének.

PÁL Ne higgye. Hiszen a nevét se kérdeztem meg. Miért akarnék rosszat egy ismeretlen embernek.

PÉTER Az előbb beszéltünk a Nagy Férfias Macho Viccekről.

PÁL De azt is bevallottam magának, hogy én sajnos a Félénk Pacák szerepét kaptam a sorstól.

PÉTER Jaj!

PÁL Mi baj?

PÉTER Rántott egyet a teleszkópos. De úgy látszik, nem reagáltam időben.

PÁL Visszajön. Csak jobban figyeljen. Maga szerencsés ember. Nem vagyok jó, de fogadni mernék, ha itt csend lesz, ha nem beszélgetünk tovább, garmadával jönnek a halak. Majd meglátja.

PÉTER Bár igaza lenne. Mind elajándékoznám a szomszédoknak, amit fogtam.

PÁL Maga se szereti a halat?

PÉTER Szeretem én, de arra nagy szükségem van, hogy legyen egy csokor tanúm, igenis ügyes horgász vagyok. Elterjed az eset, elhiszik, hogy még fölösleges halam is volt, a kollégák befogják a szájukat.

PÁL Értem. Mégiscsak küzd az Elismert Férfiú címért.

PÉTER Nem szégyen az. Nagy elődeim voltak. Péter, a halász.

PÁL Péter? Jézus tanítványa?

PÉTER Bizony az. Meg Simon. Meg András. Ők mind hálót vetettek, tehát halászok voltak. Igaz, nem a Dunában, nem ilyen mocskos vízben dolgoztak, de mit tehetünk. Ez van . . .

PÁL . . . ezt kell szeretni. Nem szeretem a közmondásokat. Sem az aranyköpéseket. Lehet, valamikor igazak voltak, de ma már a helyzet bonyolultabb. A mai világot nem lehet annyira leegyszerűsíteni, ahogy a régiek tették.

PÉTER Azt mondta, nem szereti a halat? Úgy mondta: „maga se . . .”

PÁL Jó megfigyelő. Nem kedvelem őket.

PÉTER Érdekes. Meg voltam győződve róla, hogy pecázik. Még nem látni jól, de kétségtelen, hogy két botot leszúrt maga elé.

PÁL Kettőt mindig kihozok. Védelmi eszközök. Ha meglátja őket valaki az erdőből, elsomfordál, hogy ne zavarja a fogást. Így védem a nyugalmamat.

PÉTER Ezzel az erővel akár horgászhatna is. Legalább volna mit ennie mindig. A hal finom az asztalon.

PÁL Nem szeretem a szemüket. Olyan meredten bámulnak az emberre, ha kézbe veszem őket.

PÉTER A halak szeme is zavarja? Nemcsak az embereké?

PÁL Nem félek tőlük. Utálkozom.

PÉTER De hát miért? A hal a vízben él. Tiszta. Amennyire a víz tiszta. A termékenység jelképe. Nem véletlen, hogy az első tanítványok halászok voltak. Tudja, hogy a hal görög nevéből a Jézus Krisztus, Isten Fia, a Megváltó rövidítést olvasták ki.

PÁL Nem érdekel. Olyan meredten néz. Nem is tud pislogni. Csak bámulni tud. Még a döglött hal is mereven bámul. Kell a csudának!

PÉTER Most tönkretette egy titkos tervemet.

PÁL Miféle titkos terve volt?

PÉTER Arra gondoltam, ha nem viseli el az embereket, biztosan szereti az állatokat. Nem vagyok orvos, de éppen azt akartam ajánlani, hogy szerezzen maga mellé egy kutyát. Beszélgethetne vele. A kutya megérti az embert. Érzi az örömét, érzi a bánatát is.

PÁL Tudja, hogy ez már nekem is eszembe jutott?

PÉTER Csakhogy a kutya is nézi az embert. Szereti figyelni a gazdáját. Semmiképpen nem fordítja el a fejét, ha a gazda a közelben van. Ahogy maga mondja, bámul. Ha az ember megmoccan, már rajta a szeme.

PÁL Kellemetlen. És még a sötétben is lát. Ha nem is olyan jól mint a macskák, de biztosan lát valamennyire.

PÉTER Nem úgy, mint az ember.

PÁL Az ember vaksi. Ha nincs hold az égen, ha felhős az éjszaka, bátrabban jövök ki levegőzni.

PÉTER Amíg lámpás emberekre nem akad.

PÁL Vannak megértő társak is. Mint maga. Megértette, hogy beteg vagyok. Megsajnál, és segített a maga módján. Az értetlenek elől menekülnöm kell. Hetekbe tellett, amíg a postás megszokta, hogy csak az ajtó mögül közlekedek vele. Az idősebbik lányom még mindig pityereg, amikor hozza a boltból rendelt holmit. Azt mondja, azzal büntetem, hogy nem akarom megnézni, milyen nagylány lett belőle, mert rám hasonlít. Azt hiszi, csúnyának tartom. Pedig csak félek a szemétől. Azt hiszi, gonoszodom vele, bántani akarom, de ez nem igaz. Csak félek.

PÉTER Igaza van a lánynak. Gonosz ember maga.

PÁL Miért volnék gonosz? Eddig megértett. Fölfogta, hogy beteg vagyok.

PÉTER Aki szökik saját életétől, az gyáva. Aki úgy szökik saját felelősségétől, hogy másokat megbánt, ahogy maga teszi a lányával, az gonosz. Mitől védekezik? Attól, hogy lássák. Hogy meglássák igazi valójában. Hórihorgas testtel, ösztövért lélekkel. Azt hiszi, csak magának van joga elrejtteni saját magát?

PÁL Megijeszt. Mit vétettem én magának?

PÉTER Azt hiszi, csak maga szeretné megúszni ezt az életet? Minden nyomorúságot? Minden bánatot? Minden keserőséget? Másoknak erre nincs joga?

PÁL *(csörög, ahogy összekapja a pecabotokat)* Mennem kell, mert pirkadni kezdett. Most jön a halak ideje. Majd meglátja, sok szép halat fog.

PÉTER Mindig a halak ideje van. Magára bámulnak a merev szemükkel. Akkor is nézi magát valaki, ha bezárkózik a víkendházba. Nem szökhet meg előle, hiába siet.

PÁL *(líhegve mászik föl a parton)* Ugyan ki nézhet engem ott a zárt ajtó mögött? Már az ablakokat is beszögeztem.

PÉTER Be is festheti őket feketére. Hiába. Az a szem mindig látja magát.

PÁL *(halkan líheg)* Maga hittérítő? Vagy csak babonás?

PÉTER Azt mondta, szép nyugodt a hangom. Tudja meg, az igazat szoktam mondani. Hiába zárkózik be, önmagával mindig szembesül. Szökik önmaga elől, de hiába teszi. Az a belső szem merevebben és kitartóbban nézi, mint akármelyik hal szeme. Ha élni akar, egyszer nézzen szembe önmagával.

PÁL Akár az orvosok. Remélem, magának nincs köze az orvosaimhoz. Azoknak is utálok a szemét. Utáltam mindig, hogy belém akartak bámulni. *(Reccsenés, esés zaja)* Ne ugráljon, most épp elestem. Majd segítek magamon. Ahogy elestem, úgy föl is kelek. *(Nyögdéssel)* Egyedül estem el, egyedül kelek fel. Ezek után már mindig mindent egyedül kell csinálnom. Nincs szükségem senkire. Senkire az égvilágon.

PÉTER Nagyon téved. Bizalomra volna szüksége. Erőre, hogy legyőzze a félelmeit. Merészségre, hogy rábízza magát az ismeretlenre, ami mindnyájunkra vár.

PÁL Sok szerencsét! Sok halat a szomszédok részére. Hogy valóban legyen miről mesélnie.

PÉTER Meglesz, ha itt a halak ideje. És egyre közeledik, ahogy a hegy fölött világosodik az ég.

PÁL Nem maradhatok tovább. Viszontlátásra!

(Léptek távolodnak. Ág reccsen.)

PÉTER Azt hiszi, hogy a sötétben nem láttam magát? Talán tisztában, mintha lámpa alá ült volna. Azt hiszi, nekem nincs szükségem minden erőmre, hogy ne szökjek el valahova messzire ebből az átkozott világból? Hogy engem nem bánt a jelen? Hogy engem nem vizsgál a fiam szeme minden áldott nap? A feleségemé? A szomszédoké? A boltosé, hogy miért nincs pénzem? A tanároké, hogy miért visz szakadt kabátot a gyerek? A társaké, hogy nekem is azért kell halászni, mert nem jut már húsrá sem a fizetésből? Talán nekem nem kell minden reggel megküzdenem a félelemmel? Segítenem másoknak, hogy megbirkózzanak ők is a saját félelmeikkel? *(Ordít)* Azt hiszi, maga olyan kiváltságos, hogy csak magának lehet főbiája? Akárhová bújik, nézi a szem, higgye el nekem. Nem bújhatsz el tőlem! Sehova el nem bújhatsz, te nyavalyás. *(Szünet. A Duna hullámai. Suttogva)* Hozzám mindig bizalommal fordulhat. Szívesen beszélgetek az emberekkel. Nagyon szívesen. Egyszer majd én is elmesélem a saját sorsomat.

(Zene és lejelentés.)